

DE SANCTO JOANNE BAPTISTA

CONCIO PRIMA.

Quis putas, Puer iste erit? (Luc. 1).

Sancti Joannis Baptistæ nativitas tot fuit referta prodigiis, ut quotquot tam portentosum inspicere puerum, quasi admiratione stupefacti, de mirabilibus quæ in eo illucescebant colloquentes, dicerent invicem: *Quis putas, Puer iste erit?* Seraphim sublimibus descenderat sedibus, ut futuram ejus prænnunciaret nativitatem; a Christo in ventre matris fuerat sanctificatus; mulier sterilis et ætate provecata eum peperat, et pater ejus Zacharias ipsius meritis loquelæ usum et prophetiæ donum impetrarat: tot ergo quæ in hoc præcursore recens nato micabant prodigia, ita suspensos spectantium tenebant animos, ut quid de tam mirabili sentiendum esset puero ignorantes, sese mutuo interrogarent, dicentes: *quis putas, Puer iste erit?* Quod hi tunc tam solcite inquirebant, explicare mei modo est instituti; et quis fuerit S. Joannes Baptista, sive in nativitate, sive in toto vitæ suæ decursu exponere jam munus instat. Unde quemlibet ex hic stantibus, audire videor a me inquirentem, quis et qualis fuerit sanctissimus hic Christi Domini præcursor: *quis putas?* Ad tam arduam enodandam quæstionem, consulenda forent deserta, in quibus austeram peregit penitentiam; fluvius Jordanis, in quo Christum baptizavit; regum palatia, in quibus libere virtutem prædicavit, et carceres, in quibus gloriosum subiit martyrium. Aut, ut congruentius loquar, ad investigandum quis fuerit sanctus Joannes Baptista, audiendi essent Prophetæ, Evangelistæ, Angeli et Christus, qui omnes in ejus elogia proruperunt, et illius se encomiastæ exhibuerunt. Hi sunt, a quorum dictis et sententiis hujus panegyrici materia elicere pertentabo. *Acc.*

Sanctus Joannes Baptista illustribus multis in sacra Scriptura insignitur titulis; notandum vero, quod in ea modo quodam speciali vocetur propheta, penitens et magnus. Fuit propheta: *tu puer, Propheta Altissimi vocaberis* (Luc. 1). Fuit penitens: *venit Joannes, neque manducans, neque bibens*. Fuit magnus: *non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista* (Matt. 11). Sanctus Joannes Baptista *per Dei gratiam*, qua replebatur, factus est propheta maximus; *per Dei amorem*, quo ardebat, factus est penitens austerus; et *per ingentia merita*, quibus alluebat, fuit homo magnus et omnium hominum maximus: *non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista*. Quod S. Joannes fuerit Propheta, hoc habet commune cum Isaja, Jeremia et aliis Prophetis; quod fuerit penitens, hoc habet commune cum sanctis Paulo, Augustino, Magdalena et aliis penitentibus; quod fuerit magnus, hoc habet commune cum Pompejo, Alexandro et aliis multis viris illustribus. Itaque, ut quid speciale ad sanctissimi hujus Præcursoris gloriam proferam, dico, eum fuisse quidem prophetam, penitentem et magnum; atvero fuit 1. *propheta sine voce*; 2. *penitens sine crimine*; 3. *magnus sine vanitate*. Ex tria puncta, quibus constabit, quis fuerit S. Joannes: *quis putas, puer iste erit?*

I PARS.

S. Joannes fuit propheta sine voce.

Si, ut ait Seneca, *magnificum est a laudato, laudeque digno laudari* (ep. 102), maxima certe fuit gloria S. Joannis, qui non solum a Prophetis et Evangelistis, etiam ab ipso mundi Redemptore multis præconiis exaltatus est. Eum coram turbis laudavit Christus a constantia, dicens, Joannem non esse similem arundini, quæ vento hinc illic agitur: *quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatum?* (Matt. 11). Eum laudavit a penitentia, dicens, Joannem non esse virum

mollem et delicatum, qui pretiosis et mollibus vestibus induatur: *sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.* Denique illum specialiter laudavit a spiritu prophetico, eum prophetam et plus quam prophetam esse asserens: *sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam.* Propheta fuit sanctus Joannes, quem prophetam vocandum esse prædixit Zacharias pater ejus: *tu, puer, propheta Altissimi vocaberis.* Propheta fuit, qui prophetiæ donum in utero accepit, et qui Christi in carne œconomiam clarius, plenius et perfectius quam aliquis prophetarum cognovit. Fuit etiam propheta, et plus quam omnes alii prophetae, qui eum antecesserant; quoniam illi Christum futurum prædixerunt, Joannes vero illum præsentem monstravit: *alii prophetae de Christo tantum prædixerunt; Joannes etiam vidit et monstravit* (Theoph. in cap. 7 *Luc.*). O prophetam vere mirabilem! Unum tamen in eo speciali attentione et admiratione mihi dignum videtur, nempe quod fuerit propheta *sine voce, quia absque ullo verborum strepitu prophetauit.* Alii prophetae sua loquendo manifestarunt vaticinia: Joannes vero tacendo. Alii multos et ænigmaticos intexerunt sermones, ut suas ederent prophetias; Joannes autem sine ullo discursu et sermone prophetizavit. Alii figurativis multis usi sunt verbis, ut Christum futurum prædicarent, S. Joannes alius prophetis longe antecessit, quia sine voce et verbo Christum præsentem ostendit. Alii prophetae Christum venturum annuntiabant: veniet, inquietabant, desideratus gentibus; veniens veniet et non tardabit; veniet et salvabit nos; ast S. Joannes non Christum venturum prænuñciavit, verum spiritu prophetico plenus, absque ullo sermone, eum indigitavit, eumque digito præsentem esse monstravit: *propterea, inquit sanctus Hieronymus, Joannes prophetis omnibus major dicitur, quia quem ceteri prophetaverunt, ipse digito monstravit* (in ep. ad *Ephes.* 2). Ante et post nativitatem prophetavit Joannes, ac semper sine voce et sermone. Prophetavit Joannes antequam nasceretur, cum scilicet Dei Genitrix Virgo Elisabetham invisit; tunc enim Joannes, in

utero matris existens, exultavit: *exultavit infans in utero ejus* (*Luc.* 2); hæc autem exultatio et sacer ille Joannis nondum nati motus censetur quædam prophetia, quia hoc motu, ut ait Chrysostomus, Christum esse præsentem indicavit et prophetavit: *exultans, inquit, puer prophetauit, non voce, sed motu* (ho. 27 *imperf.*). Chrysostomo assentitur Augustinus dicens, quod S. Joannes in utero matris adhuc existens, Christum præsentem manifestaverit et prophetaverit, non verbis quidem, sed gaudiis et exultationibus: *nondum natus jam prophetat, et quod voce non poterat, gaudiis confitetur.* O mirabilem prophetam, qui in matris ventre existens, non verbo, sed motu et exultatione prophetat! Sanctus Joannes post nativitatem mirabiliter etiam prophetavit plus digito quam verbo, quia verbis Christum venturum nequaquam prædixit, sed digito eum præsentem ostendit: *quem ceteri prophetaverunt, ipse digito monstravit.* Unde Rupertus Abbas, Joannem fuisse prophetam taciturnum assertit, quia digito, non verbo, Christum patefecit: *Joannes non proferebat propheticum sermonem, sed digito monstrabat verum Solem.* Tria prophetarum genera agnoscunt theologi: *primi* futura prædicunt et vaticinantur, ut Isaias, Jeremias et alii multi: *secundi* spiritu prophetico illustrati præterita norunt et enarrant, et sic Moyses, de his quæ a mundi primordio contigerunt, propheticæ locutus est: *tertii* res præsentæ que latebant, manifestant et sic Eliæ novit simoniam Giezi. Hujus autem ultimi generis prophetarum fuit Joannes, dum Christum, qui præsens aderat, Messiam esse et corporis sui motu et digito designavit: *non proferebat propheticum sermonem, sed digito monstrabat verum Solem.* Tanta erat sancti Joannis Baptistæ fama, ut Judæi exploraturi an esset Messias, ad ipsum sacerdotes et levitas miserint; qui autem ad hoc ministerium fuere delegati, ab eo petierunt, quis ipse esset; *Tu quis es?* respondit Joannes, *Non sum ego Christus* (*Matt.* 11). O Joannes, inquit, si tu non es Christus, forte tu es Elias; *Elias es tu?* respondit Joannes, *non esse Eliam, non sum.* Urgent iterum hi nuncii, dicentes; o Joannes, si tu non sis Christus, nec Elias, saltem tu es pro-

pheta, *propheta es tu?* respondet, se non esse prophetam: *non sum*. O Præcursor sanctissime, cur te esse prophetam negas, cum revera sis *propheta Altissimi!* Esto te non esse Mesiam, nec Eliam; saltem prophetam te fatearis oportet: *non sum*, inquit. Et revera Joannes non est propheta, seu non est de hoc genere prophetarum, qui multis et obscuris sermonibus futura prænunciant, attamen propheta maximus censendus et felicissimus, qui Christum presentem et gratulabundo corporis motu et digito indicare meruit: *non proferebat propheticum sermonem, sed digito monstravit verum Solem*. Miror, quod sanctus Petrus Chrysologus Joannem vocat *silentium prophetarum*: cur, quæso, eum hoc vocitat nomine? Forte quia ipso nascente, omnes alii prophetae mortui sunt? Nequaquam; ejus enim nativitate superstes fuit Zacharias, qui ejus pater erat et propheta. Cur ergo eum *silentium prophetarum* appellat? Forte quia, ipso nato, conticuerunt omnes alii prophetae, ita quod nullus ultra prophetaverit? Nequaquam; ipso enim nato, prophetavit Zacharias. Cur ergo *silentium prophetarum* vocatur? Ratio est, quia inter prophetas ipse unus est, qui silens prophetavit; plusque ille silentio et sine voce prophetavit, quam alii verbosis suis vaticinationibus. Unde pingi posset sanctus Joannes modo, quo in urbe Patavii pictus videtur Titus Livius, digitum scilicet labiis habens appositum; ut hac effigie indicaretur, Joannem fuisse prophetam taciturnum, qui tacens, nulloque effuso sermone prophetavit: itidem pingi deberet alterius manus digito Christum Salvatorem monstrans, ut per hoc manifestaretur, Joannem sine voce Christum præsentem spiritu prophetico declarasse: *non proferebat propheticum sermonem, sed digito monstrabat verum Solem*. O mirabilem prophetam! quem quidem imitari nequimus; penes nos tamen est nostro modo prophetare. Non omnibus datum est prophetiæ donum, nec omnes prophetae esse possunt: *numquid omnes prophetae?* (1 Cor. 12) omnibus tamen datum est prophetare, seu Deum laudare. Prophetia in sacra Scriptura nonnunquam sumitur pro divinarum laudarum modulatione, et ideo de Apostolis, divinas laudes decantaturis, dicitur, *prophe-*

tabunt, seu laudes Dei cantabunt *filiis vestri* (Joel. 2); et D. Paulus mulieres divinis laudibus operam dantes prophetare ait: *omnis mulier orans, aut prophetans non velato capite* (1 Cor. 11); hoc etiam modo prophetabant filii Asaph et Heman, de quibus dicitur, quod *prophetarent in cytharis, et psalteriis, et cymbalis* (1 Paral. 25). Ecce modum quo prophetare possumus et debemus. O Christiane, Deum vocibus tuis ac operibus tuis lauda, et Deo gratissimus propheta eris. Mirabantur quis Saulem prophetantem videbant; unde exivit proverbium: *num et Saul inter prophetas?* (1 Reg. 19, 14). O peccator, licet Saule sis pejor, prophetiza modo quo potes, Deum ora, Deum lauda, Deum invoca; esto propheta cum sancto Joanne Baptista, qui fuit propheta sine voce, et *penitens sine crimine*.

II PARS.

S. Joannes fuit penitens sine crimine.

Sanctus Joannes Baptista vivere et duræ penitentiae exercitiis incumbere simul cepit, vixque in incunabulis vagire desiderat, cum in desertum secessit, ut ibi terrenos artus omni mortificationum generi addiceret et consecraret. Plerique hominum aut nunquam, aut tarde nimis de sceleribus suis per penitentiam expiandis cogitant; antequam se penitentiae jugo subdant, mundi et Babylonis deliciis inebriari volunt; e converso sanctus Joannes mundo valedixit antequam de ejus militia aliquid delibaverit, et vix incedere noverat, cum in solitudinem ad faciendos penitentiae fructus aufugit et secessit. Tantaque ejus ibi exitiit penitentia, ut eum eremitarum principem vocet S. Hieronymus: *anachoritarum princeps Joannes Baptista* (epist. de Eustoch.). Ita austera ejus fuit penitentia, ut ejus vitam continuum jejunium fuisse asserat S. Basilus: *Joannis vita quid aliud erat, quam unicum et perpetuum jejunium?* (concl. 1 de jejun.). Et S. Petrus Damiani,

Joannis vitam ob portentosam quam pergit penitentiam, continuum martyrium appellat: *teneros artus continui quassat longitudo martyrii* (ser. de S. Jo. Bapt.). Nec immerito a sanctis Patribus ita superexaltatur Joannis penitentia, cum ita dura et austerior fuerit, ut vix explicari valeat. Quid enim durius, quam quod adolescens, angelico promissus oraculo, conceptus miraculo et sanctificatus in utero, in horrida habitet solitudine; ibique ad sopiendam famem locustas solum et mel silvestre comedat, ad extinguendam sitim aquam dumtaxat frigidam hauriat et ad operiendam carnem unico tantum cilicio ex asperis camelorum pilis contexto utatur? Duram hanc Joannis penitentiam præclaris verbis delineat S. Petrus Damiani dicens: « recessus montium, silvarum infractus et vallium subterjacens vastitas puero patriarchæ domicilia præbuerunt. Rigida vestis, et durissimis hispiditatibus circumtexta rigore squallifero corpus afficit patriarchæ, carnemque tenerrimam immatura districtio disciplinæ feritate coarctat. Cibis autem ejus qualis erat? non queruntur phasiani, seu aliæ aves, nec per totam discurretur regionem, ut patriarchalis stomachus impleatur; sed erat esca ejus locusta et mel silvestre. Cœli rore pascitur et animalis vilissimi satiatur edulio, nihilque coctum accipit jejunantis austeritas. Castigato quippe ventri et diuturna maceratione distento, ignota fuit varietas ferculorum, nec introivit in os ejus quod gulam alliceret, sufficeret ventri, stomacho blandiretur ». O hominem vere penitentem! o Joannes, dicito nobis, cur tam acerbam suscipias penitentiam? cur cilicio corpus tuum crucies? et cur illud jejuniis ac inedia opprimas? Quæ, queso, homicidia, quæ sacrilegia sic punis in temetipso? Propter quæ crimina tam rigide per penitentiam corpus tuum torquere et vexare non desinis? Non quidem ob perpetrata scelera carni suæ durissimum indixit bellum Joannes; in semetipso arduam penitentiam simul cum admirabili innocentia conjungere curavit, penitens sine crimine; seu, ut loquitur S. Petrus Chrysologus, Joannes fuit penitens *ab omni vitio defæcatus* (serm. 88). Penitentia, ut perpetrata deleantur scelera videtur solummodo instituta; nihilominus

am toto affectu amplexatus est Joannes, licet in nullum aliquid peccatum ceciderit; unde a sancto Bernardo vocatur novus homo, qui novum penitentiae genus suscepit: *novum*, inquit, *in novo homine penitentiae mirare fervorem*. Antequam in hunc mundum veniret Joannes, Adam, David et alii multi penitentiae operibus sese addixerant; verum ante penitentiam peccaverant, eorumque penitentia jam commissa supponebat peccata, ad quæ expianda eam sumebant; sanctus Joannes tamquam novus homo, ad novum penitentiae se accingit genus: licet enim nunquam peccaverit, gravem tamen et austeram penitentiam amplectitur. Unde ejus instituta est penitentia non ut præterita deleat peccata, sed vel ut a futuris caveat, vel ut ad altiores perfectionis gradus ascendat. Ejus penitentia fuit sacrificium laudis, vel majoris perfectionis, non autem fuit sacrificium expiationis: quia nullo unquam se fœderat scelere, et erat *ab omni vitio defæcatus*. Penitentia, si austera sit et omnibus numeris completa, totum hominem purificat et ad angelicam elevat puritatem: unde Tertullianus carnem penitentiae operibus afflictam et mortificatam, angelificatam vocat: *angelificata caro*. Et hanc angelificationem, si sic loqui fas est, in Joanne operabatur penitentia; eum jam purum magis et magis purificabat; ac per novam quam illi semper conferebat puritatem, eum quasi angelificabat; in eo autem nulla debebat peccata, cum a matris utero summa cum innocentia vixerit; nec aliquid, sive mortale, sive veniale peccatum perpetravit. Non mortale quidem, ut omnes penitus doceant auctores, dicentes, Joannem in utero fuisse sanctificatum et nunquam acceptam in ventre matris sanctitatem per aliquod mortale peccatum perdidisse: *Joannes sanctitatem in utero accepit, quam nunquam amisit* (Guerric. Abbas.). Neque etiam aliquod veniale peccatum commisit Joannes, si credamus Tostato asserenti, quod communi hominum judicio Joannes nec in unico veniale inciderit peccatum: *creditur communitè, quod nec venialiter peccaverit* (Abulens. Matt. 14 q. 40). Et piæ huic opinioni favet Ecclesia, dicens, Joannem a teneris annis deserta petisse, ut levissimum etiam et minimum quod-

que peccatum vitaret: *ne levi quidem maculare vitam stamine posses* (1). Itaque miremini novum hunc penitentem, qui duræ et diræ se subdidit penitentiae jugo, licet omni prorsus peccato esset immunis: *novum in novo homine mirare penitentiae fervorem*. Non mirum videtur, quod qui in gravia incidit peccata, ad duram et austeram se constringat penitentiam, quia per penitentiae opera Deum placare et injuriam illi irrogatam reparare necessario tenetur. Non mirum, quod David, Paulus, Magdalena et alii peccatores arduum suscipiant penitentiam, quia necessario debent, *aut ardere, aut pœnitere* (S. Aug.). Perpendite rem mirabilem. Joannes Christi præcursor, Joannes in matris utero sanctificatus, Joannes innoxius, qui nullo unquam se coinquinavit peccato, diræ et acerbæ adhæret penitentiae fitque penitens sine crimine. O rem omnibus sæculis admirandam! Contemplemur, fratres, mirabile illud penitentiae exemplar, quod nobis hodie proponitur et itidem ad rigidam ejus exemplo nos accingamus penitentiam: *ascendamus ad penitentiam, fratres, interrogemus conscientias nostras et animemur ad ultionem exigendam de nobis* (S. Chrysost. ser. 167). Heu! inquebat Doctor Seraphicus (ser. 2 de S. Joan. Bapt.), si Joannes, qui ex utero fuit sanctus, qui, ut dicitur, actualiter nunquam peccavit, tam asperam penitentiam peragebat, quod facere debent peccatores impii, peccatis omnibus pleni? Heu! ajebat S. Antonius Paduanus (ser. Dom. 2 Advent.), « si B. Joannes prænunciatus ab angelo, sanctificatus in utero, laudatus a Domino, inter natos mulierum major, tanta fuit usus austeritate, quid nos in peccato concepti, peccatis onerati, reprobandi a Domino », nisi misericordia

(1) In nova correctione Breviarium Romani facta jussu Urbani VIII adducta verba hujus in hæc alia mutantur: *Ne levi posses maculare vitam crimine lingue*. Ex quo videtur Ecclesiam id tantum sentire, Joannem immunem fuisse a levissimo quovis peccato lingue: de ceteris defectibus, qui etiam sanctis obrepunt, nil definit. Imo in Concilio Tridentino (sess. 6) asserens immunitatem a quavis culpa etiam veniali non nisi speciali Dei privilegio haberi, unam Beatissimam Dei Matrem hoc privilegio donatam tenet.

affuerit « quid debemus facere? quanta afflictione, quanta austeritate nos affligere? » Heu! quis audiat, Joannem innocentissimum et omnium hominum majorem, se totum penitentiae dedisse, quin ad penitentiae operibus vacandum protinus accendatur? Heu! Joannes omnis expertus criminis austeram libere sectatur penitentiam, et vos, o peccatores pessimi, qui omni peccatorum genere affluitis, a penitentia abhorrebitis? Audite Joannem adhuc clamantem: *penitentiam agite* (Matt. 3); quasi diceret, o vos peccatores libidinosi, ebriosi, blasphemii, impii et omnes qui in grave aliquid incidistis peccatum, ne in statu peccati permaneat, nec in malitia vestra perseveretis, sed *penitentiam agite*. Attendite me licet innocentem penitentiam egisse; quanto ergo magis vos, o peccatores, penitentiae vacare decet, ut a Deo veniam impetrare et misericordiam obtinere valeatis? O peccatores, si tanta, quanta Joannis, vestra esset innocentia, gravia penitentiae onera vobis proponere et imponere minime auderem; cum autem Joannes innocentissimus penitentiam egerit, cur et vos, qui peccatis multis inquinamini, penitentiae non adhærebitis, ut Deum adversum vos iratum placare et æterna tartari supplicia vitare possitis? certe si recte sapitis, penitentiam faciatis: *penitentiam agite*. Heu! quid in tremendo judicii die respondebit unusquisque vestrum, cum vobis Joannem proponet Christus, dicens: ecce Joannem præcursorem meum, qui licet angelica præditus innocentia austeram tamen egit penitentiam. Cur ergo et tu peccator, saltem necessariam ad tuam delendam crimina penitentiam non es amplexatus? Non a viro tam innocuo, sed a te peccatore exigendum et expectandum erat penitentiae sacrificium; cur ergo impenitens usque ad mortem in tua malitia perseverasti? O peccatores, a terribilibus Dei judicis timete, ejus iram pertimescite, et ut eum vobis propitium reddatis, *penitentiam agite* cum sancto Joanne, qui fuit penitens sine crimine, et qui fuit magnus sine vanitate.

III PARS.

S. Joannes fuit magnus sine vanitate.

Non est novum, quod Joannes dicatur *magnus*: a multis enim sæculis *magnus* dictus est, et in æternum *magnus* vocabitur. Ut autem altiores et eminentiores celsitudinis ac magnitudinis ejus ideas dare valeam, quod de illo populi, sancti Patres, angeli et Christus senserint, breviter exponam. Tanti apud populum fiebat Joannes, ut non solum tanquam propheta honoraretur, verum et angelus quidam incarnatus, imo et Messias a Deo missus crederetur: Joannes victu, vestitu et habitatione parvus et contemptibilis videbatur; tantam tamen in populorum corda de illo Deus injecerat æstimationem, ut communiter Messias esse putaretur: *tanta in Joanne excellentia erat, ut ipse putatus sit Christus* (Aug. ser. 2 de Jo. Bapt.). Modo quid Ss. Patres de S. Joannis magnitudine senserint, audiamus. Eum ita sublimat S. Chrysostomus, ut dicere non dubitet, nullum hominem Joanne majorem e quavis muliere fuisse genitum: *non peperit mulier Joanne majorem* (hom. 38 in Matt.). S. Ambrosius, Joannem prophetas, patriarchas et omnes penitus homines præiisse et magnitudine antecessisse asserit: *præcellit cunctis, eminet universis, antecellit prophetas, supergreditur patriarchas; quisquis ex muliere est, inferior Joanne est* (serm. 94). S. Bernardus ait, quod exceptis Christo et Maria, Joannes omnibus sit hominibus major, quodque tanta Christi, Mariæ et Joannis sit magnitudo, ut nullus alius ei inveniatur æqualis: *tria fecit Deus sine secundo, Christum, Mariam et Joannem*. Multa de sancto Præcursore elogia contexit Augustinus; at ejus tunc magis expressisse videtur magnitudinem, cum dixit: *quod quisquis Joanne plus est, non tantum homo, sed Deus est* (s. 4 de S. Joan.) Nihil medium inter Deum et Joannem statuit Augustinus, quasi unicus Joanni desit gradus ad hoc ut Deus fiat. A Ss. Patribus ad

angelos transeamus, ut quæ eorum de Joanne fuerit sententia, inquiramus. A sancto Gabriele, qui a Deo ad prænunciandum ejus conceptionem fuit missus, petamus, quid de Joanne sentiat. *Erit magnus* (Luc. 1), inquit: quasi diceret: vultis, paucis dicam, quid erit Joannes? *Erit magnus* in omni genere magnitudinis: *erit magnus* in natura, magnus in persona, magnus in gratia; *erit magnus* in officio, magnus in merito, magnus in omnium virtutum exercitio: *erit magnus* in dignitate et potestate, magnus in predicatione et passione; magnus tandem omni modo, quo purus homo magnus esse potest. Quid vero de Joanne Christus? quid de discipulo magister? certe paucissimis verbis hic totum Joannis perfecti panegyricum, dicens: *non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista* (Matt. 11). Videte patriarchas omnes et prophetas inquirite; apostolos et evangelistas, omnium martyrum, doctorum et virginum ordines lustrate; scrutamini tandem quidquid in humana natura apparuit sublimius, nullumque purum hominem Joanne majorem invenietis: *non surrexit major*. Anne aliquid divino huic testimonio adjiciemus, ut Joannis explanemus magnitudinem? Videtur quidem, quod altius extolli nequeat, quam cum omni homine major dicitur. Attamen cancellarius Parisiensis, cum nonnullis aliis authoribus, Joannem non omnes solum homines, etiam omnes angelos præire arbitrat, dicens, quod in cælo solum pro Lucifero præparatum occupet; quodque licet natura omnibus angelis inferior, suis tamen meritis adeo exaltetur, ut in cælo immediate post Christum et Mariam in throno Luciferi sedeat; *videtur Baptista primus post Mariam positus in ordine Seraphinorum loco Luciferi* (tract. 4 in Cant. Deip.). Unde non solum dicendum cum S. Augustino, quod Joannes fuerit *major homine, par angelis* (ser. 12 de Sanct.); verum etiam quod omnibus hominibus et angelis aliquo modo major extiterit. O hominem vere magnum! et quod adhuc mirabilis est, Joannes fuit *magnus sine vanitate*. Joannes est simul magnus et parvus; est in aliorum æstimatione magnus et in sua parvus; si Christus et alii consulantur, Joanne *non surrexit major*; si ipse

consulatur, nullus homo ipso minor apparuit; quantoque in aliorum oculis reputatur major, tanto in suis minor censetur: *vide Joannem tanto humiliorem, quanto majorem* (Aug. ser. 33 de Sanct.). Nulla in eo erat vanitas, ac summa ei inerat humilitas: ut enim, ait Doctor Seraphicus, S. Joannes fuit *humilis in summo* (ser. de S. Joan.). Sicut Deum dicimus esse summe bonum, quia nulla ei inest malitia, ita et sanctus Joannes dicitur summe humilis, seu *humilis in summo*, quia ab omni penitus vanitate fuit alienus. Spiritus superbiæ omnibus in dignitate constitutis et ad sublimia elevatis insidias parat; unde raro in uno et eodem homine simul reperiuntur sublimitas et humilitas. At in hoc potissimum mirabilis extitit sanctus Joannes Baptista, quia licet a cunctis omnium hominum maximus censeretur, nullus tamen in eo apparuit vanitatis spiritus; in illo summa semper eluxit humilitas: *fuit humilis in summo*. Unde de illo dixit Augustinus, nil unquam eo humiliter extitisse: *nihil est humiliter isto præcone* (tract. 4 in Joan.). Magna Joannis humilitas apparuit in victu, vestitu, incessu, habitatione et conversatione; ipsaque eluxit præcipue in verbis quæ protulit, cum se indignum declaravit corrigiam calceamentorum Christi solvere: *cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere* (Joan. 1). Inter natos mulierum maximus erat Joannes, tantaque ejus erat apud homines fama, ut Messias putaretur; simul vero tanta Joannis extitit humilitas, ut calceamenti ejus corrigiam solvere se indignum confessus sit: *cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere*. O magnam Joannis humilitatem! certe *nihil est humiliter isto præcone*. Quid amplius tamen habetur in Joannis humilitate: seipsum ita humiliavit, ut vocem se solummodo appellaret: *ego vox*. Cum enim ab illo petierunt Judæi, quis ille esset: *tu quis est* responderi potuisset, se esse prophetam, plus quam prophetam, Christi Præcursorem, Anachoritarum principem, lucernam lucentem et ardentem, necnon omnium hominum, uno dumtaxat Christo excepto, maximum. Responderi etiam potuisset, quod esset *alipes orbis terrarum, solis stella, per se auditor Patris, Baptista Filii, spectator Spiritus Sancti, sequester gratiæ,*

corona prophetiæ, præcursor veritatis, virginitatis ornator, castitatis legislator, improborum frenum, dux eorum qui probe vitam agunt (Andreas Cretenus. Or. de decoll. S. Præc.) Joannes autem, tacitis his et aliis multis, respondit humiliter, quod esset vox: *ego vox*. Quid est vox, nisi quidam oris sonus? quid est vox, nisi aer certo quodam modo percussus? vox est entium fere infimum et quasi nihilum: *quid est vox, nisi sonus oris? et sicut grammatici tradunt, aer offensus, intelligibilis auditu, ceterum vacuum nescio quid et inane et incorporale* (Tert. adv. Prax. 7). Ecce qualem se credit Joannes; nil aliud se dicit, quam vocem, seu sonum quandam transeuntem, et quasi nihilum. O qualem humilitatem! quid Joanne humiliter esse potest? nil quidem *est humiliter isto præcone*. Miremur profundam sanctissimi Præcursoris humilitatem, qui, quo major erat, eo se minore profitebatur. Nos miseri et infirmi, summo sæpe affectu sublimari et honorari ambimus; Joannes autem qui omnibus aliis hominibus erat major, deprimi, despici et pro nihilo haberi peroptat. O fratres, si coram Deo magni effici cupimus, humilitatem toto corde sectemur: *amplectamur humilitatem, si sublimari fieri desideramus* (Chrysost. hom. 66 in Matt.). Joannes magnus factus est per humilitatem, cui firmiter adhesit; vultque Deus similiter ut quicumque in cœlum sublimari optant, in terra despectas humilitatis semitas teneant, eoque ad sublimiores thronos in cœlo exaltabuntur, quo humiliiores in hoc mundo fuerint. Unde si quis in terris Joanne inveniretur humilior, illo in cœlis esset major et elevatior: *qui minor est in regno cœlorum, major est illo*: quare *amplectamur humilitatem, si sublimari esse desideramus*. Sanctus ille Christi Præcursor fuit *propheta sine voce*, miremur pereximium illud donum a Deo Optimo Maximo illi impartitum. Fuit *penitens sine crimine*; nos autem saltem nostrorum peniteat criminum. Fuit tandem *magnus sine vanitate*; fugiamus et nos contagiosam vanitatis et superbiæ auram, humilitatemque sectemur, ut gratiam et gloriam consequi mereamur. Amen.

CONCIO SECUNDA.

Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes
(Joan. 1).

Hodie, fratres, dies illuxit insignis, tanto ceteris diebus sanctior, quanto sanctiorem hominem terris effudit. In hac siquidem die natus est ille *homo missus a Deo*, qui fit sanctorum splendor, justorum gloria, lætitia angelorum, Redemptoris Præcursor et Baptista Christi. Hodie natus est ille homo a Deo missus, qui fuit miles superni Regis, præco judicis, vox clamantis in deserto, prædicator penitentiae, amator castimonie, persecutor luxuriæ et innocentie defensor. Natus est ille homo ex sterili utero, parentibusque ætate provectis; virtute tamen, sacerdotalique sanguine illustribus. Natus est, ejusque nativitas universo pene terrarum orbi lætitiâ intulit: *multi in nativitate ejus gaudebunt* (Luc. 1). Eo nato muti parentis lingua solvitur, mirantur consanguinei, et quotquot tam speciosum, tam mirabilem, tamque portentosum contemplantur infantem, attoniti et stupefacti sese mutuo interrogant, dicentes: *quis putas puer iste erit?* Ut huic questioni satisfaciat, possent consuli prophete, angeli, ac ipse Christus; ego, ut huic respondeam, dicam solummodo quod Joannes fuerit homo: *fuit homo*; nimirum homo fuit aliis hominibus major, angelis par et Christo similis, ut videbimus. *Ace.*

Nonnulli variis temporibus mundo illuxere sancti viri, quorum ita pura, ita sancta, atque a terreno quovis inquinamento defœcata fuit vita, ut an angeli humana carne induti, vel homines angolico spiritu animati extiterint, forte superesset dubitandi locus; sanctus autem Joannes Baptista, officio, virtutibus et meritis ita alios omnes sanctos anteivit, ut non solum an angelus, etiam an Deus, seu Christus fuerit, aliqui dubitarint. Eum Evangelistæ hominem vocant: *fuit homo missus a Deo*.

Illum prophete angelum appellant: *ecce ego mitto angelum meum* (Malach. 3). Eumque sacerdotes, levite ac populi Deum, seu Messiam a Deo ad humani generis salutem missum credunt: *existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus* (Luc. 3, 15). O quam varie de Joanne senserunt antiqui! Iamvero quæ nunc tot inter opiniones nostra de eodem erit sententia? Eumne Christum, vel angelum aut hominem fuisse sentiemus? dicamus, quod Joannes fuerit homo: *fuit homo*; nempe fuit homo aliis hominibus major, angelis par et Christo similis. Joannes 1. est homo omni alio homine major: 2. est homo, qui vocatur angelus; 3. est homo, qui æstimatur Christus: *hic homo est omni alio homine major* et humilitatem sectatur: *hic homo vocatur angelus* et penitentiae adheret: *hic homo æstimatur Christus* et Christum laudat. En tres hujus concionis partes.

I PARS.

Sanctus Joannes Baptista est homo omni alio homine major et humilitatem sectatur.

Ex hominibus alii coram mundo, alii coram seipsis et alii coram Deo magni habentur. Coram mundo et hominibus magni æstimantur divites et potentes sæculi, quorum magnitudo transitoria, vana et fallax est: cum hi magni sint non per bona interna animæ in hærentia, sed per externa, quæ quasi fumus deficiunt et quæ in morte totaliter evanescent. Coram seipsis magni sunt superbi, qui se aliquid esse putant, cum nihil sint et qui aliis dominari gestiunt; hi autem a Deo maledicuntur: *ecce qui sapientes estis in oculis vestris* (Is. 5). Alii tandem seipsos nil reputantes, coram Deo magni sunt; quæ magnitudo non fucatis et externis bonis, sed virtutibus et meritis, quæ adherent animo, constat; nam, ut ait Origenes, *peccatum hominem facit parvum et exiguum; virtus eminentem præstat*

et magnum (hom. 17 in *Levit.*). Joannes autem fucata et apparente magnitudine, quæ ab hominibus sæculi laudatur et approbatur, penitus caret; non enim palatia, verum antra inhabitat; non purpura, at vili et diro vestitur cilicio; non delicatis cibis, sed melle silvestri et locustis pascitur; non exquisito vino, sed aqua pura sitim pellit; non famulorum, quin potius brutorum turba stipatus incedit; unde si externis et mundi tantum oculis metiatur, non magnus, imo parvus et contemptibilis censebitur. Magnus etiam in oculis suis non videtur Joannes, qui se minimum et quasi nihilum reputat; quique magnum dici et censerî ægre patitur. Joannes autem magnus est *coram Domino*; parvus in oculis suis et magnus in oculis Dei; tot enim præstat virtutibus, tot prærogativis, totque meritis, ut coram Deo magnus sit: *erit enim magnus coram Domino* (Luc. 1). Tantaque ejus est magnitudo coram Domino, ut omnibus hominibus major a Domino proclamatus sit; nam, ut ait. Christus Dominus, *non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista* (Matt. 11). Christum Joannes laudavit cum illum indignitans, dixit: *ecce Agnus Dei*; Christum autem vicissim in sui præcursoris laudes prorupit, cum de illo docuit, quod esset propheta et plus quam propheta, quod mollibus non vestiretur, quod mobilitate non agigaretur instar arundinis, et ut paucis ejus perficeret panegyricum, eo majorem inter mulierum filios nullum surrexisse asseruit: *non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista*. Dixit, *inter natos* et non inter natas, quia sanctissima Virgo Maria Joanne major est. Dixit *inter natos mulierum*, quia Christus, qui Joanne major est, non de muliere, sed de Virgine natus est. Dixit: *non surrexit major*, quia omnes penitus homines, uno Christo excepto, peccatum originale contraxerunt; Christo ergo, ejusque Matre exceptis, omnes alii homines ab hoc peccato surgant oportet; hos autem inter homines qui post contractum peccatum originale ab eo surgunt, vel surgere possunt, nullus *surrexit major Joanne Baptista*. Et revera, inquit Petrus Damiani (ubi sup.), quis inter omnes homines sic gloriose annunciat est? quis ita specialiter in matris utero Spiritu Sancto legitur fuisse repletus? quem legis in

matris uterum exultasse? ejus nativatem vidistis celebrare Ecclesiam Dei? quis sic puer ærem concupivit? quis ita legitur similiter conversatus? quis penitentiam et regnum cælorum primus ostendit? quis baptizavit Regem gloriæ? Nullus quidem inter homines præclara hæc habuit privilegia; ac proinde fatendum, illo nullum alium hominem esse majorem: *non surrexit major*. Cui Salvatoris sententiæ humiliter adhaesit Augustinus, dicens: *nihil majus extitit in genere humano, quam Joannes*. Magni fuere patriarchæ, magni apostoli et evangelistæ, magni martyres, confessores et virgines; tamen his et omnibus hominibus præeminet sanctus Joannes Baptista, ac eo *nihil majus extitit in genere humano*, inquit Augustinus; atque ut ait Theodorus Studites, *et prophetis et apostolis et aliis omnibus revera prior est magnus Præcursor*. Hanc Joannis supra ceteros præminentiam adnotasse videtur Doctor Seraphicus, cum eum lilio comparat: *Joannes Baptista florebit sicut liliolum*. Liliolum alios flores non solum odore et albedine, etiam celsitudine superat: *lilium dicitur flos regni a regia, quia præstat celsitudine, quia tanta proceritate super alios flores atollitur, ut interdum ad tria cubita surrigatur* (Pierius l. 5). Similiter Joannes est sicut liliolum inter homines, quia eos non solum vitæ candore et variarum virtutum odore, verum etiam celsitudine et magnitudine superat: *Joannes*, inquit Ambrosius, *omnibus dico majorem, sed inter mulieris, non virginis natos* (in Luc. 5). Ille, ut ait Chrysostomus, *omnibus sanctis est major, cui solus Christus est prior*. Addit Tertullianus, quod *Joannes sic omnibus major est, dum solo Deo minor est* (ad *Scap.* 1). O quam insignia sunt hæc pro Joannis magnitudine testimonia! o quam magna hæc sancti Præcursoris præconia! magnus est Joannes Baptista et omni alio homine major: o rem mirabilem! atvero quid mirabilius in sancto hoc propheta inspicio: nempe quod summam humilitatem cum summa celsitudine conjunxerit; Joannes enim, qui est omni alio homine major, *profundam sectatur humilitatem*. Certum est, quod quo quis major, eo humilior sit oportet: *quanto magnus es, humilia te in omnibus* (Eccli. 3). Nihil-

minus rara avis in terris humilitas honorata; et raro fit, ut qui dignitate sunt sublimes, corde et affectu sint humiles: non enim sola *scientia inflat*, potestas quoque inflat, divitiæ inflant, honores inflant, et communiter, quo quis dignitate ceteros antecellit, eo est affectu superior. S. Joannes Baptista e contra, dum omnibus præstat, inter homines etiam humillimus dignoscitur. Sanctus Joannes, inquit Doctor Seraphicus, *summe humilis fuit, vilia de se sensu, vilia de se prædicavit, vilia de se querentibus respondit* (serm. 2. de Bapt.). Eum propheta, angeli, populi et ipse Christus magnum prædicant, et ipse de seipso ait: *non sum*; quasi diceret: *nilhil sum*. Nullus vult *non esse*, inquit Thaulerus, *quisquis et esse cupit aliquid et apparere* (ser. 1 in Dom. I Ado.). Nullus quidem vult non esse; omnes ex naturali propensione et esse et magni esse, ac magni videri ambiunt; unus vult esse abbas, alius vult fieri episcopus, alii divitiis affluere appetunt, supremas alii dignitates ardentè concupiscunt: *quisque tandem et esse cupit aliquid et apparere*. Tanta autem S. Joannes pollet et humilitate ut se nihil esse dicat: *non sum*. O Joannes, es ne tu Christus? *Non sum*. Es ne Elias? *Non sum*. Es ne propheta? *Non sum*. Joannes in mente sua nihil est, et tamquam nihilum se reputat. O magnam sancti hujus Præcursoris humilitatem! Iamvero, inquit Doctor Seraphicus, « quis hodie humilis cum Joanne? quis non superbus cum Herode? quis hodie mundus, nisi superbia? unde discordiæ, unde bella, unde rixæ, unde incendia, unde homicidia, unde furta, unde adulteria, unde omnia mala, nisi ex superbia, quæ divina parvipendit imperia, divina refugit præmia, nulla infernalìa formidat supplicia? Utinam attenderent miseri, quod eorum gloria est sicut palea igne succensa, quæ ad ictum oculi tota combusta, nec etiam viles cineres relinquit: sunt enim sicut aqua defluens, quæ prius dissolvitur, quam tangatur. Multum erigitur et inflatur spuma maris, sed mox evanescit modico vento tacta. Unde vobis, filii superbiæ, tanta de vita fiducia? nunquid non corpus humanum fragilius est quam vitrum: quia vitrum solo concussu alterius corporis rumpitur, sed hominis corpus modis innumeris fran-

gitur? numquid confidis in pecunia? sed ubi mundi divites, ubi principes, ubi reges, qui omnia possederunt? Sic de potentia, sic de sapientia penitus est faciendum. Ergo, fratres, non superbiam cum Herode, sed simus humiles cum Joanne ». Est ergo Joannes homo omni alio homine major, qui humilitatem sectatur; Joannes etiam est *homo, qui vocatur angelus et poenitentiae adheret*.

II PARS.

S. Joannes Baptista est homo qui vocatur Angelus et poenitentiae adheret.

Cum homines natura sint partim corporei et partim spirituales, angeli ex natura sua totaliter spirituales iis censendi nobiliores, eosque naturæ perfectione anteunt, ac propius ad infinitam Dei dignitatem accedunt: *angelos post Deum novimus* (Tert. aduers. Valent. 7). Itaque ut in enarrandis sancti Joannis laudibus ulterius progrediar, et ut tantum Præcursorem altius eveham, dico, quod Joannes non solum sit homo omnes transcendens homines, verum etiam, quod sit homo, qui vocatur, et est angelus a Deo in hunc mundum missus: *ecce ego mitto angelum meum* (Matt. 11). Non defuere, ut testatur sanctus Cyrillus, qui dicerent, Joannem esse angelum natura; *jam, inquit, rumores fuerunt, non natura hominem, sed de numero sanctorum angelorum Baptistam fuisse, ac humano corpore usum, prædicasse* (in Jo. 1, 7); quod hi affirmabant, quia de eo in Evangelio dicitur: *ecce ego mitto angelum meum*. Tamen fallebantur, quia Joannes angelus fuit, non natura, sed officio; non natura, sed puritate; non natura, sed vitæ sanctitate. *Angelus* est nomen officii, non naturæ; cœlestes enim intelligentiæ vocantur angeli, id est missi, quia a Deo ad hæc inferiora mitti solent. Et hoc sensu homines, qui in hunc mundum ad officium aliquod nobile et insolitum ad humani generis salutem spectans a Deo mittun-

tur, in Sacra Scriptura angeli vocantur: *nec novum est Spiritui Sancto angelos vocare eos, quos ministros suae virtutis Deus effecit* (Tert. *adv. Jud.* 9). Sic Christus vocatus est *magni consilii angelus*, quia de sanctissimae Trinitatis consilio missus est in hunc mundum, ut in eo Redemptoris officium adimpleret. Sic etiam S. Joannes vocatur et est angelus ratione officii, tamquam in hunc mundum missus ut Praecursoris officio fungeretur: *ecce ego mitto angelum meum, inquit Malachias propheta (3), qui praeparabit viam ante faciem meam*. Hic angelus, de quo loquitur propheta, est sanctus Joannes Baptista, qui vocatur angelus, quia Praecursoris officio functus, Christo praecurrit, ejusque nunciavit adventum: *Praecursorem Christi Joannem futurum appellat per prophetam Spiritus, dicens ex persona Patris: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, id est Christi, qui praeparabit viam tuam ante te* (Tert. ubi sup.). Haec Tertullianus; itemque *angelum* ratione officii sanctum Joannem passim vocant sancti Patres, ex quibus unum adducam sanctum Cyrillum, qui ait: *angelus Baptista nuncupatus est, non quia natura angelus esset, sed quia ad annunciandum clamandumque venit, praeparandam esse Domini viam*. Angelus fuit ratione officii sanctus Joannes Baptista, ac fuit etiam angelus ratione puritatis angelica qua floruit. Homines enim qui virgineam servant puritatem videntur quasi angeli in terra, et ut ait Tertullianus, unicam cum angelis caelestibus familiam constituunt: *de familia angelica deputantur* (*ad uxor.* 4). Sicut Christus, ut Verbum, habet in caelis angelos a quibus adoratur, ita, ut homo, in terris angelos habere voluit, a quibus colatur: *Verbum carnem assumens de Virgine, familiam in terra instituit angelicam* (Hier. ep. 22). Haec autem familia angelica est ordo virginum, quae cum Angelis unam constituunt familiam, seu quae angelicae familiae adscribuntur: *de familia angelica deputantur*. Huic haud dubie familiae adscriptus fuit sanctus Joannes, qui, ut ait sanctus Bonaventura, *fuit virgo purissimus* (*medit. vitae Chr.* 3); et de eo prius dixerat sanctus Bernardus: *Joannes virgo, imo*

virginitatis insigne speculum, pudicitiae titulus, castitatis exemplum (ser. de S. Jo. Bapt.); idcirco cum S. Joannes Baptista castitate virginea floruerit, per immaculatam hanc virginitatem, qua emicuit, factus est angelus cum angelis: *non fuit ille natura angelus, inquit S. Hieronymus, sed fuit angelus castitatis eximiae puritate: nam in carne praeter carnem vivere, angelica est vita*. O mirabilem angelum! Demum S. Joannes fuit etiam angelus vitae innocentia et sanctitate pereximia, qua refulsit. Licet angeli non generentur, duo tamen eodem tempore in terra geniti sunt angeli, Christus scilicet et Joannes Baptista: *cum Christus Deus nasceretur in carne, Joannes angelus est generatus in terris* (Chrysol. ser. 89). Christus dicitur magni consilii angelus, natus ex Maria Virgine; et sanctus Joannes est angelus, qui a sancta Elisabeth fuit genitus. Sicut autem Christus dicitur angelus, non solum quia missus, verum etiam ratione sanctitatis incomparabilis, qua rutilavit; ita et Joannes vocatur angelus non solum ratione officii et puritatis angelicae, etiam ratione sanctitatis pereximiae, quae illum angelis aequavit, et supra angelos sublimavit: *Joannes est angelus et inter angelos electus*, ait S. Bernardus. Cur dicitur sanctus Joannes non solum angelus, sed etiam *inter angelos electus*? Ratio est, quia per virtutes et eminentem sanctitatem, qua fulsit, non tantum factus est *angelis par*, ut ait D. Augustinus, verum etiam supra angelos elevatus est: *Iste est mirabilis angelus, qui angelicam sanctitatem transgressus est* (ser. 12 de sanct.). O mirabilem angelum! in quo tamen quid adhuc mirabilius adnoto, nempe arduam penitentiam, quam simul cum virginea puritate et praecellente sanctitate in seipso conjunxit: Joannes enim *est angelus, qui penitentiae adhaeret*. Apud angelos non est penitentia; angeli enim mali, nec gratiam, nec tempus, nec voluntatem penitendi habuerunt; boni vero angeli penitentia non egent, nec apud eos penitentia locum habere potest, cum summa et constante beatitudine perfrauant. Joannes autem est angelus, qui deserta et antra inhabitat, qui vigiliis et jejuniis vacat, et qui acerbissima penitentiae

pondus sustinet; ut enim ait Doctor Seraphicus, *fuit austera Joannis poenitentia ex parte loci, ex parte cibi et ex parte vestimenti* (ubi sup.). Fuit quidem austera *ex parte loci*, quia cum adhuc puer esset, desertum petiit et in solitudine habitavit: *venit Joannes Baptista predicare in deserto* (Matt. 3). Fuit etiam austera *ex parte cibi*, quia melle dumtaxat, et locustis vescabatur, et ex iis ita parce sumebat, ut quasi nihil manducaret: *venit Joannes neque manducans, neque bibens* (Matt. 11). Austera tandem ejus erat poenitentia ex parte vestimenti, quia non pretiosis et mollibus induebatur vestibus; verum ut dicit sacer Textus, *habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos suos* (Matt. 3); unde, inquit D. Hieronymus, omnia in Joanne austeram redolebant poenitentiam: *vestis aspera, zona pellicea, cibus locusta et mel silvestre, omnia virtuti et continentie preparata* (ep. 4 ad Rest.). O mirabilem angelum! o hominem portentosum, qui simul cum vita angelica austeram et duram jungit poenitentiam! o quam duriori et asperiori poenitentiae quisque nostrum adhaerere oporteret! si enim Joannes, sanctitate angelus, tam austeram sectatur poenitentiam, quam duriori nos qui peccatores sumus, poenitentiae insistere debemus? secundum mensuram culpae debet esse mensura poenitentiae, quia, ut dicit sanctus Gregorius, *non debet esse par poenitentia ejus qui parum et ejus qui multum peccavit* (hom. 21 in *Evang.*); unde juxta hanc regulam poenitentiae operibus incumbere non tenebatur Joannes, quia angelus purissimus et sanctissimus extitit, qui nunquam peccasse creditur: atque juxta eandem regulam gravissima nostra esse deberet poenitentia, quia graviter et pluries deliquimus. Attamen o portentum stupore dignum! o rem sanguineis lacrymis deflendam! poenitentiam fugiunt, qui ob peccata perpetrata poenitentiae jugo subdi tenentur. Joannes, qui poenitentiae legibus non ligatur, arduam suscipit poenitentiam, et nos, quibus poenitendi onus incumbit, a poenitentia abhorremus, poenitentiam fugimus. Heu! quis hodie Joannis poenitentiam imitatur? « Quis hodie, inquit Doctor Seraphicus, talem poenitentiam facit? non in deserto, sed in amplis palatiis et lectis spaticissimis poenitemus;

nostra poenitentia sunt delicatissima vestimenta, non duo paria, sed plurima; non locusta, nec panis et aqua, sed feracula varia et vina dulcia et diversa: vere non est vera, sed falsa nostra poenitentia, imo nec poenitentia est nominanda ubi nulla sunt aspera, sed dulcia universa ». O peccatores, videte Joannem, audite Joannem, videte hunc angelum, qui licet purissimus et sanctissimus, gravi poenitentia corpus suum affligit et identidem vobis ipsi dicit: Heu! si Joannes vir sanctissimus duram sectatus est poenitentiam, quanto magis nos peccatores gravi poenitentiae incumbere debemus? Si vero Joannis non vos moveant exempla, ejus audite verba: *audite hunc angelum in deserto clamantem: poenitentiam agite!* ejus monitis obtemperate et poenitentiam asperam agite instar S. Joannis, qui licet esset angelus, durae tamen poenitentiae adhesit. Postremo *Joannes est homo qui aestimatur Christus et qui laudat Christum.*

III PARS.

Sanctus Joannes est homo, qui aestimatur Christus et laudat Christum.

Noverant omnes vicini et cognati Elisabeth, quod ipsa esset sterilis et aetate provecta: didicerant pariter haud dubie, Gabrielem Archangelum Zachariae apparuisse, eique praedixisse, quod mulier ejus Elisabeth paritura esset filium, qui vocandus erat Joannes et qui magnus futurus erat coram Domino. Postquam igitur prophetiam veram esse probavit eventus, seu cum natus est Joannes, *mirati sunt universi* (Luc. 1), et de Joanne recens nato dicebant ad invicem: *quis putas, puer iste erit?* quis putas erit hic puer, qui natus est ex patre sene et matre sterili? quis putas erit hic puer, cujus nativitatem prae-nunciavit Archangelus Gabriel, asseruitque eum fore magnum coram Deo? quis putas erit hic puer, qui adhuc in cunis vagiens, muto parenti loquelae usum mirabiliter restituit? nullus, quid de hoc

puero sentiret, clare manifestabat; omnes eum magnum fore credebant et nonnulli eum esse Christum jam suspicabantur. Hæc autem eorum opinio crevit, cum in deserto inhabitavit: Joannes enim adhuc puer desertum adiit: ibi baptismum penitentiae prædicavit, ibique jejuniis, zelo quo ardebat et penitentia, qua suum gravabat corpusculum tantam sibi apud homines famam conciliavit, ut omnes eum esse Christum crederent: *existimante populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte esset Christus* (Luc. 3, 15). Nec solus populus, etiam Scribæ, Pharisei et viri docti Joannem esse Christum censuerunt; unde solemnem ad eum miserunt legationem, ut ab eo inquirerent, quis ille esset, credentes, quod esset Christus: *querunt ab eo: tu quis es? tantus namque omnibus videbatur*, inquit S. Thomas a Villanova, *ut vix crederetur esse qui erat, sed Christus* (ser. 1 de S. Jo.). Legati ad Joannem missi ab eo non petierunt, an esset Christus; solummodo eum interrogaverunt, dicentes: *tu quis es?* Licet autem hi a Joanne non petierint, an ipse esset Christus? respondit tamen ille: *non sum ego Christus*. Cur Joannes se non esse Christum respondet, cum non ab eo petatur, an sit Christus? Sic respondet, quia spiritu prophetico noverat, quod qui illum interrogabant, eum esse Christum putarent; ideo ut ab eorum mente tolleret errorem, respondit se non esse Christum: *non sum ego Christus*. Et necesse fuit Joannem confiteri et asserere se non esse Christum, quia tanti fiebat apud Judæos, ut ipsi eum esse Christum semper credidissent, nisi Joannes explicite se Christum non esse asseruisset: *Joannes*, inquit Augustinus, *credebatur Christus et in illo errore populus moraretur, nisi ab illo confitente corrigeretur* (ser. 2 de Sanct.). O magnam populi de Joanne opinionem! tanta enim ejus erat doctrina, mores tam sancti, vita adeo pura et portentosa, ut Christus putaretur, et eum esse Christum semper credidissent Judæi, nisi ille aperte dixisset: *non sum ego Christus*. Hæc Judæorum de Joanne opinio magis increbuit in Jordane; ibi enim, ut loquitur sacer Evangelista Matteus, *Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam*

circa lumbos suos; esca autem ejus erant locustæ et mel silvestre. Tunc exibat ad eum Jerosolyma et omnis Judea, et omnis regio circa Jordanem, et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentibus peccata sua (Matt. 3). Cur tot populi ad Joannem secus Jordanem morantem currunt? cur ab eo baptizari volunt? cur ei peccata sua confitentur? ratio est, quia eum tanti faciebant, ut eum Christum esse autarent. In qua opinione magis confirmati sunt, cum Christum ab eo baptizari viderunt; tunc enim non Christum esse Christum, sed Joannem esse Christum et Messiam a Deo missum crediderunt. Unde Pater æternus Spiritum Sanctum sub columbæ specie supra Christi caput misit, dicens: *hic est filius meus dilectus* (Matt. 3); quasi diceret: ne amplius credatis, Joannem esse Messiam promissum; ne putetis, Joannem esse Christum et Filium meum; non quidem Joannes filius meus, verum ille supra quem descendit Spiritus Sanctus: *hic est filius meus dilectus*. Addit sanctus Joannes Damascenus, quod si Spiritus Sanctus sub columbæ figura non descendisset supra caput Christi, Joannem, potius quam Christum, Filium Dei esse populus credidisset, et omnes arbitrati fuissent has voces, *hic est filius meus dilectus*, non de Christo, sed de Joanne intelligendas esse: *arbitrati essent ad Joannem spectare vocem illam: hic est Filius meus dilectus* (ser. de Transf.). O quam magna de Joanne apud populum opinio! o magnam etiam sancti hujus Præcursoris sapientiam, qui dum a populo Christus et Messias æstimatur, nulla inflatus superbia Christum laudat! Sacer enim textus de Joanne ait, quod crederetur ipse Christus: *existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus*. Mox autem subdit sacra Scriptura, Joannem hac populi opinione minime superbisse, imo Christum laudasse, tum ab ejus baptismo, tum ab ejus persona. Christum laudavit Joannes ab ejus baptismo, dicens: *ego quidem aqua baptizo vos, sed ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igne*: perinde ac si diceret: vos me æstimatis a baptismate quo vos ablui; venit Christus, qui vos baptismo nobiliore et efficacior lavabit: meus namque baptis-

mus est solum in aqua ad abluenda corpora et in signum poenitentiae; Christi baptismus ad animas pertinet, quas gratia et Spiritus Sancti igne replebit. Christum etiam laudavit Joannes a persona, dicens: *veniet autem fortior me, cujus non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum ejus*; videlicet, vos me pluries facitis, meque Christum esse creditis; velim sciatis infinitam intercedere distantiam inter illum et me: tantae enim Christi sunt virtutes, tantae perfectiones, tantaque ejus magnitudo, ut indignus sim fieri servus servorum ejus, ac corrigiam calceamentorum ejus solvere. O magnam Joannis virtutem! o pereximiam sapientiam hujus sancti Praeursoris, qui dum Christus aestimatur, Christum laudat, ejusque perfectiones praedicat! O utinam nos eodem accenderemur spiritu! Utinam cum ab hominibus laudamur, superbia non tumesceret cor nostrum, ac potius lingua nostra in Dei laudes prorumperet! Maximum subest periculum ei qui laudatur, ne in superbiam incidat et in laqueum diaboli; *periculosum est honorantium favore demulceri* (Beda in c. 6 Marc.); ideo cum ab hominibus laudamur, protinus ad Deum laudandum mentes et ora nostra convertamus; illumque laudemus, cui soli debetur omnis honor et gloria. Si aliquod opus bonum peragimus, Deum laudemus, *qui operatur in nobis velle et perficere* (ad Philipp. 2). Si aliqua perfectio in nobis eluceat, Deum laudemus, a quo est omne bonum et omne donum: *omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum* (Jac. 1). Non simus similes Oziae, qui plurimis a Deo acceptis beneficiis, non eum laudavit, at in superbiam incidit: *elevatum est cor ejus* (2 Par. 26); regium imitemur prophetam, qui semper effundendis Dei laudibus incubuit: *benedicam Dominum in omni tempore*. Vel potius imitemur Baptistam, qui ab hominibus laudatus, eorum laudibus nil prorsus incantatus, nec inflatus, Christum Dominum semper laudavit et praedicavit. Incantatricibus similiter hominum laudibus ne fascinemur; laudes hominum et quicquid in nobis laudabile reperitur ad Deum referamus, cui debetur omnis honor et gloria. Laudemus Deum in hoc mundo; et in aeternum eum laudabimus, eoque fruemur in gloria. Amen.

DE SANCTO PETRO

CONCIO UNICA.

Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam (Matth. 16).

Oratoribus nonnunquam ita sterilia, ingrata et ignota pertractanda sese offerunt subjecta, ut multa ex cogitare, multa adinvenire, multaque ad supplendum materiae suae defectui e peni suo promere cogantur. Ad has quidem hodie non adigor angustias; nec est, quod de susceptae tenuitate et sterilitate conquerar materiae, cum ita abundans, opulentum, ac magnificentum sit subjectum, quod praemanibus habeo, ut nedum exhauriri, verum ne digno quidem sermone quomodocunque attingi valeat. Heu! quis S. Petrum, apostolorum principem, Christi in terris Vicarium, coelique clavicularium dignis prosequi possit laudibus? quis enarrare queat, quam amara ejus poenitentia, quam generosa ejus fides, quam ardens ejus zelus, et quam ejus erga commissum sibi gregem vigilans et laboriosa fuerit sollicitudo? quis calamo lustrare valeat omnia loca, quae ducente Christi spiritu, sanctus hic peragravit apostolus; simulque delineare zelum salutis animarum, quo semper exarsit, amoris divini flammam, quas ubique sparsit, ac mirabilia gesta, quae undequaque est operatus? quis tandem portentosa, quae edidit miracula, innumeras quae ejus ministerio contigerunt animarum conversiones; necon ardua, quae adversus pseudo-prophetas idololatrias et infideles pro Dei gloria suscepti certamina digne posset explanare? meam equidem hac in parte tenuitatem fateor; cumque pereximias et innumeras, quae in apostolorum primatu elucent, perfectiones inspicio, protinus suscipio, et itidem timeo, ne tam sublimi et abundante obruar